

KUR IR JŪDU ĶĒNIŅŠ?

Jautājums Kristus Draudzei 21. gadsimtā

Darmštates „Evaņģēliskās Marijas Māsu kopienas” pārstāves Māsa Joēlas uzruna konferencē „Draudze un Izraēls,” kas notika Berlīnē 2006. gada 9.-11. novembrī. Sākotnēji uzruna tika adresēta vācu tautības kristiešiem. Gūstot pārsteidzoši lielu starptautisku atsaucību, vēstījums ticis pārtulkots divpadsmit valodās. Vēstījumā „Kur ir jūdu Ķēniņš?” Māsa Joēla runā par antisemitisma saknēm un aicina kristiešus ieņemt stingru nostāju nākotnes labā.

Kādēļ, runājot par ebreju tautu un Izraēlu, cilvēki nereti kļūst nervozi? Vai iemesls varētu būt viedokļu atšķirības? Varbūt tas, ka šī tēma izraisa karstas debates, vai arī neraisa ne mazāko interesi? Vai tas, ka mēs saprotam, ka pārāk maz par to zinām? Galu galā, saskaroties ar šo tematiku, mēs sastopamies ar ciešanām un vainas apziņu. Mēs izjūtam vainas apziņu par savu zemi, ģimeni vai, iespējams, pat sevi pašu. Un mums ir jādomā par Dieva izredzētās tautas noslēpumu un Dieva neizdibināmo dabu.

Daudzi cenšas izvairīties no šo jautājumu analizēšanas, slēpjoties aiz gataviem argumentiem un viedokļiem. Mums, kristiešiem, jo sevišķi jāuzmanās, lai nekļūtu līdzīgiem Ījaba mierinātājiem, kuri sniedza pareizi formulētas atbildes, bet Dieva acīs rīkojās aplami. Vienīgais saprātīgais risinājums ir meklēt Dieva vaigu – apklust un ieklausīties, kas Viņam par to sakāms. Tieši to mēs tagad darīsim.

Kopš Trešā reiha rīkotā grautiņa Vācijā 1938. gada 9. novembrī¹ ir pagājis diezgan ilgs laiks, un ir arvien grūtāk sarīkot nozīmīgus atceres pasākumus. Pagājuši gandrīz 70 gadi, un daži varbūt jautās - cik ilgi vēl mums jāpiemin tās nakts notikumi un jānotur piemiņas brīži? Taču, lai cik pateicīgas mēs nebūtu par katru piemiņas plāksni un memoriālu, par bagātīgo literatūras klāstu, par katru pasākumu un uzrunu - „lai mēs neaizmirstu,” ir jāatzīst, ka pietiekami nebūs nekad. Kādēļ? Jo atcerēšanās vien neaizsniedz problēmas sakni.

Mēs visi zinām, kas jādara ar nezālēm - tās ir jāizrauj ar visām saknēm. Nezāļu redzamās daļas nogriešana nepalīdzēs ilglaicīgi. Neraugoties uz centieniem tās apkarot, antisemitisma nezāles mūsu zemē un citur pasaulē pastāvīgi aug un zeļ. Šodien mēs centīsimies tikt līdz problēmas saknei. Lai to izdarītu, mums ir jāielūkojas senākā vēsturē.

Jau pirmajās lappusēs Jaunajā Derībā mēs sastopamies ar jautājumu: „Kur ir jaundzimušais jūdu Ķēniņš?” (Mat 2:2) Šis jautājums jau no paša sākuma atklāj Jēzus patieso identitāti, skaidri pavēstot, ka Viņš ir Ķēniņš, turklāt konkrētas tautas Ķēniņš. Tieši šis pirmais jautājums *par* Viņu vēlāk kļuva par pirmo nāves sprieduma pavēli *pret* Viņu. Lai Hērods būtu drošs, ka šis jaunais Ķēniņš tiks novākts, viņš vērsās pret ebreju tautu, pavēlot nogalināt visus puisēnus līdz divu gadu vecumam Bētleme apkaime.

Šī taktika pret kungu Kungu un ķēniņu Ķēniņu ir saglabājusies līdz pat mūsdienām. Cīnīdamies pret Dievu un cenšamies izjaukt Viņa plānus, cilvēki joprojām vērsas pret ebreju tautu. Neizprotamais naidis pret ebrejiem nāk no vispārēja naida pret kādu, kurš ir pārāks un spēcīgāks un it kā apdraud mūsu pozīcijas. Tas ne ar ko neatšķiras no Hēroda naidīgās reakcijas senatnē. Bet pašos pamatos tas sakņojas naidā pret Dievu.

Trīsdesmit gadus Jēzus dzīvoja šajā pasaulē bez īpašas ievēribas. Viņa kalpošana uz zemes ilga tikai trīs gadus, noslēdzoties ar ciešanu ceļu. Jēzus atklātā tiesas prāva sasniedza kulmināciju, kad atskanēja jautājums: „Vai Tu esi jūdu Ķēniņš?” (Mat 27:11) Drīz pēc tam Jēzu izsmēja, Viņa galvā lika ērkšķu kroni, un mēs lasām, ka kareivji spļāva uz Viņu, sita Jēzum pa galvu un sauca: „Sveiks, jūdu Ķēniņ!” (Mat 27:29-30) Kad Jēzus bija sists krustā, virs Viņa galvas piestiprināja uzrakstu kā vainu apstiprinošu pierādījumu: „Šis ir Jēzus, jūdu Ķēniņš” (Mat 27:37). Tas bija uzrakstīts ne tikai ebreju, bet arī latīņu un grieķu valodā, atklātā veidā starptautiski pazemojot gan Ķēniņu, gan Viņa tautu.

No dzimšanas līdz pat nāvei Jēzus bija nešķirami saistīts ar Savu tautu. Ikviens, kurš vajā un nievā Jēzu, dara to pašu Viņa tautai. Un ikviens, kurš vajā un nonievā Viņa tautu, dara to pašu Jēzum. Tomēr mēs, kas esam pateicību parādā jūdu Ķēniņam par savu mūžīgo pestīšanu, no laika gala esam nošķīruši Jēzu no Viņa tautas. Mēs ar prieku pieņemam Dieva žēlastību un svētības, atstājot tiesu un lāstus Viņa tautai.

¹ Pazīstama kā Kristālnakts vai Izsisto stiklu nakts, kad oficiāli norisinājās sinagogu dedzināšana un ebreju uzņēmumu demolēšana Vācijā.

Gandrīz 2000 gadu ilgajā kristietības vēsturē mēs savam vecākajam brālim Izraēlam – Dieva pirmdzimtajam dēlam (2.Moz 4:22) – esam piešķīruši viszemāko statusu. Mēs esam izturējušies pret savu vecāko brāli kā pretniecību. Mateja evaņģēlija 25. nodaļā, stāstot par tautu lielo tiesas dienu, Jēzus runā par Saviem vismazākajiem brāļiem. Tad mums jautās ne tikai to, vai mēs palīdzējām sabiedrības trūkumcietējiem. Jēzus konkrēti jautās, kā mēs attiecāties pret ebreju tautu – tiem, ko Viņš izraudzīja kā pirmos, bet mēs atstājām kā pēdējos.

Jēzus pilnībā identificējas ar Saviem mazākajiem brāļiem un atgādina, ka visu, ko mēs neesam darījuši viņiem, mēs arī neesam darījuši Jēzum (Mat 25:45). Tiesas spriedumam sekos nošķiršana jeb atdalīšana – process, kas mums, vāciešiem, ir tik labi pazīstams. Dieva tauta ir bijusi nicināta un nievāta vairāk kā jebkura cita nācija pasaulē. Gadsimtu gaitā tas ir atkārtoti izpaudies neskaitāmos incidentos – lielākos un mazākos, kuru mērķis ir bijis pazemot Dieva tautu un laupīt tai godu.

Nesen kāda ebrejiete mums stāstīja par savu bērnību. Skolas laikā viņai bijusi liela interese par kristīgās ticības nodarbībām. Reiz, gatavojoties Ziemassvētkiem, tika dalītas lomas izrādei. Ebreju meitenīte lūdzās, lai viņai ļauj spēlēt Mariju. „Par to nevar būt ne runas!” – skanēja atbilde, – „Tu esi ebrejiete!” Tad meitene lūgusi, lai viņai ļauj tēlot eņģeli vai ganu, taču arī šīm lomām viņa netika atzīta par piemērotu. Šis stāsts var šķist nenozīmīgs, salīdzinot ar citiem gadījumiem, tomēr tas nepārprotami atklāj mūsu, kristiešu, aklumu un augstprātību.

Protams, mēs varētu iebilst un teikt, ka mūsdienās tādas lietas vairs nenotiek, ka Vācijā nupat ir pieņemts likums, kas aizliedz diskrimināciju, un iecietība ir dienas svarīgākā tēma - nereti pat tradicionālās kristīgās vērtības tiek upurētas iecietības labā. Tomēr katrs, kas pievērš uzmanību tam, kā plašsaziņas līdzekļos tiek atspoguļoti notikumi Tuvajos Austrumos, un uzņemas pārbaudīt un analizēt ziņu saturu, lai pārliecinātos par to patiesumu, ievēros līdzīgu dubultstandartu. Ir grūti norobežoties no maldinošas, neobjektīvas žurnālistikas, - tā ir ļoti izplatīta un pat kristieši nereti uzķeras uz šī āķa.

Mūsu uzdevums nav idealizēt ebreju tautu. Viņi nav ne labāki, ne sliktāki par citiem, - to atklāti un skaidri atspoguļo ebreju vēsture Bībelē. Ebreju tautai ir vajadzīga glābšana tāpat kā visām tautām. Runa ir par to, ka mēs tik lielā mērā esam pieraduši pie divējādo standartu sistēmas, ka bieži vairs nesaskatām ļaunumu apmelojumos, kas vērsti pret ebreju tautu.*

Apzināti vai nē, mēs joprojām turpinām senlaikos uzņemto augstprātības kursu, tikai tagad tas izpaužas savādāk. Mums joprojām ir dziļa pārliecība, ka Draudze ir Jaunās Derības izredzētā tauta, kas stājusies ebreju vietā, un mēs iedomājamies, ka mums ir tiesības kritizēt un norāt Vecās Derības tautu. Mums jāsaprot, ka patiesībā Jaunā Derība Jēzus asinīs sākotnēji tika noslēgta ar ebrejiem, nevis ar pagāniem (Jer 31:31).* Dieva žēlastības dēļ pēc Vasarsvētku dienas arī pagānu tautām tika dota iespēja kļūt par šīs Derības dalībniekiem. Taču savā aklumā mēs

esam nosodījuši un dziļi sāpinājuši ne vien Vecās Derības tautu, bet arī pašu Jēzu. Gadsimtu gaitā mēs esam it kā paildzinājuši Viņa ciešanu ceļu. Mēs pieņemām Ķēniņu, bet atgrūdām Viņa tautu.

Vienīgais drošais ceļvedis šajos satricinājumu pilnajos laikos ir Bībele. Iespējams, tas izklausās pēc fundamentālisma - nosaukuma, ar kādu neviens nevēlas tikt raksturots. Taču, ja mēs ticam Bībelei, ar to ir jārēķinās, ka cilvēki var mūs apsūdzēt fundamentālismā. Dieva ienaidnieks, kuru Jēzus nosauca par melu tēvu (Jņ 8:44) un šīs pasaules valdnieku (Jņ 12:31), ir apņēmis veicināt Bībeles interpretāciju atlasēs veidā, lai paturētu mūs aklus, saskaroties ar svarīgiem jautājumiem. Viņš zina, ka tādā veidā spēj aprobežot mūsu prātus, lai mēs neredzētu plašāku ainu par Dieva glābšanas nodomiem pasaulei un neizprastu to īstenošanās gaitu.*

Tādēļ arī brīnišķīgais Dieva pestīšanas plāns Izraēlai un Draudzei, kas aprakstīts, piemēram, Pāvila vēstulē romiešiem no 9. līdz 11. nodaļai, tiek tik reti skaidrots un tā nozīmīgums reti kad atzīts. Mums ir jāmacās no jauna lūgt: „Nāc, Svētais Gars, Tu esi Patiesības Gars, Tu vēlies mūs vadīt visā patiesībā, atklāj mums Rakstus jaunā gaismā, lai mēs iegūstam jaunu un pareizu izpratni!”

Lai gan pravietojumi var tikt izskaidroti dažādi un papildīti vairākos līmeņos, pievērsīsim uzmanību dažām Rakstu vietām, saistot tās ar mūsdienām.

Mēs pieminam 1938. gada 9. novembri, grautiņu nakti Vācijā:

„Apstaigā pilsētas drausmīgās drupas; skaties, kā ienaidnieks ir izpostījis Tavu svētnīcu. Tur Tavi ienaidnieki izkliedza kaujas uzvaras saucienus; tur viņi nostiprināja savus kaujas karogus. Viņi vicināja savus ieročus kā cirvjus mežā. Ar cirvjiem un kapļiem viņi sasita druskās izgredtos izgreznojumus. Viņi nodedzināja līdz pamatiem Tavu svētnīcu. Viņi sagandēja vietu, kur mājō Tavs Vārds. Tad viņi nolēma: iznīcināsim visus Tā Kunga mājokļus! Un viņi nodedzināja visas svētnīcas, kur Dievs tika pielūgts.” (Ps 74:3-8 ang. tulk. NIV)

Līdzīgi mēs atceramies 1948. gadu:

„Redzi, nāks dienas, tā saka Tas Kungs, kad nēsācīs vairs: tik tiešām, ka Tas Kungs dzīvo, kas izveda Israēla bērņus no Ēģiptes zemes! – bet sacīs: tik tiešām, ka Tas Kungs dzīvo, kas atveda Israēla bērņus no ziemeļu zemes un no visām zemēm, kur Viņš tos bija izklīdinājis! – jo Es atvedīšu tos atkal viņu zemē, ko Es devu viņu tēviem.” (Jer 16:14-15)

Un, pieminot dienu, kad tika dibināta Izraēlas Valsts, neskatoties uz lielo pretestību visapkārt, mēs ar apbrīnu atceramies Jesajas vārdus:

„Kas to ir dzirdējis, vai to kāds kad redzējis? Vai tad zeme var tapt vienā dienā, vai tauta var piedzimt vienā paņēmienā? Un tikko Ciānai uznāca dzemdību sāpes, tai jau piedzima viņas bērņi.” (Jes 66:8)

Nākamās Rakstu vietas runā par situāciju mūsdienās, kad ne tikai viena, bet nu jau vairākas Izraēlas kaimiņvalstis ir apņēmušās panākt „galīgo risinājumu” – noslaucīt Izraēlu no zemes virsmas,* to atklāti paužot plašsaziņas līdzekļos. Un šodien vairs neviens nevar apgalvot, ka neko par to nav zinājis:

„Jo redzi... Tavi nicinātāji paceļ galvas. Pret Tavu tautu viņi lolo viltīgus nodomus; viņi sarunājas pret tiem, ko Tu sargi. Viņi saka: „Nāciet, izdeldēsim viņus kā tautu, un lai vairs netiek minēts Israēla vārds!”” (Ps 83:3-5)

Tālāk tiek uzskaitītas tautas, kuras mēs varam viegli atpazīt, nomainot seno laiku nosaukumus pret tiem, kas tiek izmantoti mūsdienās.

Tas viss norisinās mūsu acu priekšā. Un, tāpat kā šie draudu vārdi Izraēlai īstenojas mūsdienās, tikpat reāli piepildīsies mūsu Kunga brīdinājumi, tiesājot tautas noliktajā laikā. Jo, ja Viņš nav saudzējis dabīgos dārza eļļas koka zarus (Rom 11:21-24), tad nesaudzēs arī mežņus – savvaļas olīvkoka zarus, kas tikuši uzpotēti Izraēla eļļas kokā.*

„...Es darīšu galu visām tautām, kuru starpā Es tevi biju izklīdinājis, bet tevi Es saudzēšu, tevi tikai pārmācīšu, kā tu pelnījis...” (Jer 46:28)

„...tā saka Tas Kungs Cebaots: Mana mīlestība uz Jeruzālemi un Ciānas kalnu ir dedzīga un spēcīga. Bet Es esmu ļoti dusmīgs uz pārējām tautām, kuras tagad dzīvo mierā un drošībā. Es biju tikai nedaudz dusmīgs uz Saviem ļaudīm, bet tautas viņiem nodarīja daudz lielāku ļaunumu, - tālu pār Maniem nodomiem.” (Cah 1:14-15 ang. tulk. NLT)

„Jo redzi, tais dienās... kad Es likšu griezties atpakaļ Jūdas un Jeruzālemes trimdiniekiem, Es sapulcināšu vienuviet visas tautas, novedīšu viņas Jošafata ielejā un sākšu ar viņām tur tiesāties Manas tautas un Manas mantojuma tiesas Israēla dēļ, jo viņas ir izkaisījušas Manu tautu citu tautu starpā, sadalījušas gabalos Mana paša zemi.” (Joēla 4:1-2)

Dievs Sevi ir saistījis ar konkrētu ģeogrāfisku vietu uz zemes. Kad Jēzus atgriezīsies, tas notiks Jeruzālemē – Viņš nostāsies ar Savām kājām uz Eļļas kalna (Cah 14:4). Un Dieva pilsētā mēs varēsim ieiet, tikai izejot cauri vārtiem, uz kuriem būs rakstīti divpadsmit Izraēla cilšu vārdi (Atkl 21:12). Pat uz divpadsmit akmeņiem, kas likti pilsētas mūru pamatos, būs rakstīti ebreju vārdi (Atkl 21:14). „Jo pestīšana nāk no jūdiem” - sacīja Jēzus (Jņ 4:22).

Neraugoties uz to, mēs, vācieši, divpadsmit gadus uzlūkojām Hitleru kā savu glābēju, - to, kurš nīda un slepkavoja ebrejus! (Vārds *heil*, kas vācu valodā tika izmantots, izrādot godu Hitleram: „*Heil Hitler*”, var nozīmēt gan pagodinājumu, gan glābšanu.) Mēs godinājām Hitleru, kaut arī zinājām un apliecinājām, ka nav pestīšanas nevienā citā, kā vienīgi Jēzus Vārdā (Ap 4:12). Miljoniem roku tika paceltas slavas saucienam: „*Heil Hitler!*” Ko mēs esam darījuši?! Ir tikai viena Persona, kuras priekšā mums jāpaceļ rokas pielūgsmē, un tas ir Jēzus, kuram mēs esam

pateicību parādā par savu glābšanu. Es esmu pārliecināta, ka arī pēc tik ilgiem gadiem Dievs vēl aizvien sagaida grēku nožēlu no daudziem kristiešiem Vācijā.

Diemžēl par mūsu valsts pagātņi visbiežāk runā un atbildību par to uzņemas cilvēki, kam nav nekāda sakara ar Baznīcu. Tam vajadzētu būt otrādi! Vaina par pagātnes nodarījumiem daudz smagāk gulstas uz kristiešu pleciem nekā uz jebkuru citu iedzīvotāju daļu. Kādēļ? Tādēļ ka mums, kas pazīstam Svētos Rakstus, daudz skaidrāk par citiem vajadzēja saprast notiekošo. Jēzus sacīja: „Jo no katra, kam daudz dots, daudz prasīs un, kam daudz uzticēts, no tā jo vairāk atprasīs” (Lūk 12:48). Jēzus vārdi skaidri atklāj, ka tie, kuriem bija jāzina un jāsaprot labāk, tiks tiesāti bargāk nekā pārējie.

2006. gada 27. janvārī Holokaustu pārdzīvojušais profesors Ernsts Krāmers teica uzrunu Vācijas parlamentā. Viņš liecināja par visām tām neaptveramajām šausmām, ko piedzīvoja Trešā reiha laikā, un noslēdza savu runu ar pārdomām: „Tas, kas mani tajā laikā šokēja visvairāk, bija gandrīz absolūts klusums no kristīgo draudžu puses.”

Pēdējos gados šis klusēšanas grēks ir ticis izgaismots. Pateicoties dažādām iniciatīvām, ir atklājusies arvien smalkāka informācija par tālaika Vācijas Protestantiskās baznīcas plašo sadarbību ar „*De-judaizācijas institūtu*”² Eizenahā, kā rezultātā tika izdota Tautas Jaunā derība, dziesmu grāmata un katehisms, kuru tekstos pilnībā tika likvidētas kristietības jūdaiskās saknes. Tas bija mēģinājums teoloģiskā un akadēmiskā ceļā nošķirt jūdu Ķēniņu no Viņa tautas.

Mūsu garīgā nostāja ir ārkārtīgi svarīga. Ja nevēlamies pieļaut vēstures atkārtošanos, mums ir jābeidz nošķirt Ķēniņu no Viņa tautas. Tomēr mēs nevaram šajā cīņā paļauties uz savu spēku un labo gribu. Mēs, otrās un trešās paaudzes ļaudis, esam pakļauti riskam krist tieši tāpat kā mūsu vecāki un vecvecāki, ja vien mēs patiesi neiepezīsim un neiemīlēsim Jēzu, kurš Vienīgais spēj mums palīdzēt. Ja mēs domājam, ka spēsim tikt galā bez Viņa - bez lūgšanām un pastāvīgas Viņa vadības meklēšanas, bez korekciju pieņemšanas, mēs varam negaidīti iekrist vecās lamatās.

Kur ir jūdu Ķēniņš? – Kopā ar Savu tautu! Ar Savu tautu karstumā, terorisma un posta uzplūdos, netaisnības un grēka virpulī, pasaules uzmanības epicentrā, naidā, neslavā un nicinājumā – lūk, tur mēs Viņu atradīsim.

Naidis pret Dievu pieaugs pasaules mērogā un aizvien biežāk tiks izgāzts pār tiem, kuriem ir dzīvas attiecības ar Bībeles Dievu un kuri grib palikt Viņam uzticīgi. Tādēļ pasaules vēstures pēdējā posmā ebreji un kristieši nonāks krustugunīs kopā. Tādēļ es Jūs aicinu izdarīt izvēli un apņemties sniegt Jēzum, mūsu Kungam un Ķēniņam atbildi, kas dzimusi no mīlestības uz Viņu:

² Ebreju ietekmes uz vācu baznīcas dzīvi izpētes un novēršanas institūts (Institut zur erforschung und beseitigung des jüdischen einflusses auf das deutsche kirchliche leben).

TAVA TAUTA BŪS MANA TAUTA

(Rutes 1:16)

Mīlestība uz Izraēlu ir patiesa tikai tad, kad tā ir dzimusi no Dieva sirds – no mīlestības, ar kādu Viņš Pats mīl Savus ļaudis, un no nožēlas par mūsu neizmērojamo vainu.

Nav cita ceļa kā kalpot ebreju tautai.

Vienīgi patiesa mīlestība tuvinās mūs kopā abpusējās svētībās un atvērs ebreju tautas acis ieraudzīt mūsu Mīļoto – Kungu Jēzu Kristu.

Māte Bazileja Šlinka

Foto no Dzīvības gājienu (TOS ministries)

*Tulkojums paplašināts ar Darmštates Evaņģēliskās Marijas Māsu kopienas atļauju.
Vēstījumu tulkoja Marita Langemane un Ilze Saulīte.

Copyright © 2012, Evangelical Sisterhood of Mary
P.O.Box 13 01 29, 64241 Darmstadt, Germany
www.kanaan.org

Darmštates Evaņģēliskā Marijas Māsu kopiena ir starptautiska un starpkonfesionāla kristīga apvienība, kuras kalpošana aizsākās pēc 2. Pasaules kara Vācijā, nesot tautām grēku nožēlas un izlīguma vēsti.

Latviešu un krievu valodā tulkotie Marijas Māsu kopienas materiāli pieejami „ICEJ Latvija” vai www.vvm.lv:

DVD „Vedīsim nākotni, izvērtējot pagātņi”
Buklets „Kristietības vaina ebreju tautas priekšā”
Buklets „Kur ir jūdu Ķēniņš?”
Grāmata „Jeruzālemes dēļ es nerimšu...”

Vēstījuma autore Māsa Joēla viesosies Rīgā 2012. gada jūlijā ekumēniskajos pasākumos:

8. jūlijā pl. 11:00 Ķekavas Vasarsvētku draudzē „Dzīvības ceļš”;

9. jūlijā pl. 17:00 Rīgā, Bruņinieku ielā 10a, Pestīšanas Armijā.

Smalkāka informācija: „ICEJ Latvija”; +371 25464561; lv.icej.org@hotmail.com

Dzīvo gājiens 2012 šogad norisināsies 1. jūlijā. Pulcēšanās pl. 10:45 Līksnas ielā 2/4. Organizē Ebreju reliģiskā draudze „Šamir” (www.shamir.lv)